

Floraväktarläger på norra Öland – sammanställning av resultat

Under 2025 ordnade Svenska Botaniska Föreningen två floraväktarläger, ett av dem på norra Öland. Lägret gick av stapeln 10 till 15 augusti. Vi var tjugotre deltagare som bodde tillsammans på STF:s vandrarhem i Löttorp. Under dagarna åkte vi ut i mindre grupper åt olika håll och floraväktade. På kvällarna delade vi erfarenheter med varandra, artbestämde sådant vi hittat under dagen och planerade för nästa dag. Några deltagare var nybörjare som under dagarna fick lära sig hantverket. Sista kvällen gick vi ut och åt tillsammans.

Floraväktarna på Öland är flitiga, men de flesta av dem bor på södra delen av ön. Vår plan var därför att floraväkta så mycket vi kunde i de fyra nordligaste socknarna och i mån av tid fortsätta söderut i Borgholms kommun. Den här tiden på året finns det nästan obegränsat mycket att floraväkta på Öland. Jag hade inför lägret valt ut trettiofem arter, en del med enstaka lokaler andra med ett stort antal lokaler.

Våra fokusarter under lägret var gotlandsmåra, skogskorn, ryl, knärot, kalkkrassing, alvarstånd, huvudtåg, huvudarun och östersjömålla. Årets fyra nationella fokusarter i floraväkteriet – vit kattost, hjärtstilla, lungrot och kattmynta – försökte vi också beta av. Andra arter som vi väktade var martorn, näbbtrampört, klittviol, saltmålla, kustgentiana, gulyxne, krypfloka, kråkrassing, knutört, källgräs, grenigt kungsljus, ölandskungsljus, skärblad, ädelmynta, grusnejlika, ljungögontröst, knölvial, spjutsporre, kransborre, åkerrättika, hedblomster och vresalm. Av bara farten besökte vi även enstaka lokaler för skugglosta, ljungsnärja, sanddådra, klådris och smälruta som vi snubblade över ute i markerna.

Jag kom till ön några dagar tidigare och började floraväkta redan innan lägret. Andra stannade någon dag extra och besökte lokaler som inte hunnits med. Totalt besöktes 686 lokaler, varav 193 var lokaler för EU-arter. Att vi kunde besöka så ofantligt många lokaler beror dels på mycket engagerade deltagare och dels på att floraväktarlokalerna på Öland ligger tätt, ofta kan man nå en handfull eller fler lokaler på en ganska kort promenad från bilen.

Öland bjöd den här veckan på lite väl mycket värme. Termometern visade runt trettio grader flera dagar. När solen stod som högst var det tufft att befinna sig ute i öppet landskap, i skogen gick det bättre. Eftersom vi befann oss på en ö hade vi havet nära och kunde ta ett svalkande dopp när det blev alldeles för varmt. Bättre kan det inte bli. 😊

Stort tack till er som deltog! Särskilt tack till Ulla-Britt som delade med sig av sin nästan oändliga kunskap om öländsk flora.

Sofia Lund, Nationell samordnare för Floraväkteriet, 2025-10-27

Floraväktare in action, i strålande sol. Männe letar de efter kalkkrassing? Foto Ulla-Britt Andersson och Gun Ingmansson.

Huvudarun, huvudtåg och kråkrassing. Foto Gun Ingmansson och Sebastian Sundberg.

Saltmålla och kustgentiana. Foto Sebastian Sundberg och Ingela Carlström.

Ryl, en död ekoxe och knärot. Foto Ulla Sebestyen och Gun Ingmansson

Typiska växtplatser för lungrot och skärblad. Foto Ulla Sebestyen och Ingela Carlström.

Eva fotar höstlåsbräken. Foto Ulla-Britt Andersson.

Gotlandsmåra VU

Gotlandsmåra växer i vårt land bara på Öland och Gotland. På Öland har arten en nordlig utbredning. Den växer i glesa blandskogar, gärna i gläntor, bryn och längs stigar. Under lägret besökte vi samtliga växtplatser på ön, inalles 70 stycken. Vi återfann arten på 41 lokaler. Dessutom hittade vi 13 nya lokaler. En del platser förekom arten talrikt på, ibland mer eller mindre mattbildade. Den är då svår att räkna och antalet har därför oftast uppskattats. På tolv lokaler uppskattades förekomsten till mer än 1 000 skott och på sex lokaler till mer än 10 000 skott. Totalt räknades och uppskattades 448 575 skott. På 29 lokaler kunde vi inte återfinna arten. Ibland berodde försvinnandet på förbuskning men oftare på avverkning och konkurrens med framför allt örnbräken. På fyra lokaler bedömdes arten vara helt utgången, dessa lokaler arkiverades.

Ryl EN

Ryl är en flerårig art som växer i glesa skogar, främst i östra delen av landet. På Öland hittar man den i sandiga tallskogar. Under lägret eftersökte vi arten på 46 lokaler och kunde återfinna den på 34 lokaler. Vi hittade dessutom sju nya lokaler. Totalt räknades 8 338 skott. På de två talrikaste lokalerna var förekomsten 2 000 respektive 1 585 skott. Tolv lokaler kunde inte återfinnas. Tre lokaler arkiverades då det inte längre bedömdes finnas förutsättningar för arten.

Skogskorn VU

Skogskorn är ett flerårigt gräs som bildar lösa tuvor i ädellövskog och örtrik barrskog. På Öland förekommer den dels i Böda socken i norr och dels i Mittlandskogen. Vi besökte alla lokaler i norr, inalles 14 stycken och återfann arten på alla utom en. Vi hittade också fem nya lokaler. På sju av lokalerna räknades mer än 100 strån, på den talrikaste lokalen 1 200 strån. Totalt 2 994 strån räknades. En lokal kunde inte återfinnas, där var miljön så förändrad så att arten bedömdes vara utgången och lokalen arkiverades.

Knärot, VU

Knärot växer främst i mossrika barrskogar med lång kontinuitet. På Öland hittar man den ofta i sandiga tallskogar. Knärot eftersöktes på 14 lokaler. Arten återfanns på nio lokaler, dessutom hittades fyra nya lokaler. Totalt räknades 970 skott. Fem lokaler kunde, trots att miljön såg bra ut, inte återfinnas.

Kalkkrassing EU-art

Kalkkrassing är en ettårig art som inte har en tydlig säsong utan kommer upp när det har regnat lagom mycket. Den växer på kalkgrus på platser som vintertid är friska till fuktiga. Den kan också växa längs stigar och andra markblottor i betesmarker. Kalkkrassing eftersöktes på 124 lokaler. Då det hade varit en torr sommar så var förutsättningarna att hitta arten ganska dåliga. Vi återfann arten endast på 35 lokaler. I gengäld hittades vi 13 nya lokaler. På många platser var plantorna småväxta och torra i kanten efter att ha bränts av solen. Trots det räknades hela 14 244 plantor. Fem lokaler hyste fler än 1 000

plantor. Hela 89 lokaler kunde inte återfinnas. Fyra lokaler var så igenväxta och förändrade så att de arkiverades.

Alvarstånds EU-art

Alvarstånds är en underart till stånds. På Öland växer den främst i alvartorrängar. Längs öns västra kust växer den även på steniga strandvallar. Avgränsningen mot vanlig stånds är inte helt enkel. Under lägret eftersöktes arten på 49 lokaler och återfanns på 28 av dem. Dessutom hittades två nya lokaler. Totalt räknades 1 268 plantor. En lokal utgjordes idag av välklippt gräsmatta – där bedöms arten vara utgången och den arkiverades därför.

Huvudtåg EN

Huvudtåg är en ettårig, liten stråväxt. Den växer på fuktig sand och klarar konkurrens dåligt. På Öland förekommer den bara i de nordligaste socknarna. Under lägret eftersökte vi arten på samtliga lokaler, inalles 32 stycken. Flera av dessa var gamla och arten hade där inte setts på flera decennier. Att sommaren varit torr gjorde att förutsättningarna var ganska dåliga. Trots det återfann vi arten på två lokaler. Vi räknade till 3 och 175 plantor. 14 lokaler var så igenväxta eller förändrade så att arten där bedömdes vara utgången. Dessa lokaler arkiverades. På övriga lokaler bör arten eftersökas igen när det är bättre förutsättningar.

Huvudarun EN

Huvudarun är en underart av bredarun som på Öland bara förekommer i norr. Den växer på frisk, sandig mark med glest växttäck. Huvudarun eftersöktes på samtliga 20 lokaler på ön. Den kunde dock bara återfinnas på fem lokaler. Dock hittades två nya lokaler. Totalt räknades 159 plantor. Två lokaler hade förändrats så påtagligt så att det idag saknades förutsättningar för arten, dessa arkiverades.

Östersjömålla EN

Östersjömålla är en ettårig målla som lätt förväxlas med svinmålla och därför sällan eftersöks. Arten växer på blottad sand i betesmarker, åkerkanter, eller ruderatmark av olika slag. I vårt land har de flesta fynd gjorts på Öland. Tidigare gick den faktiskt under benämningen ölandsmålla. Under lägret eftersökte vi arten på 17 lokaler. På två av dessa kunde vi återfinna arten, dessutom hittade vi två nya lokaler. Vi räknade till 1, 1, 3 och 16 plantor, det vill säga totalt 21 plantor. 15 lokaler kunde vi ej återfinna och fyra av dem bedömdes vara så förändrade så att arten antas vara utgången. Dessa lokaler arkiverades.

Lungrot VU

Lungrot är en storväxt och flerårig målla som växer på näringsrik kulturmark. Arten eftersöktes på 59 lokaler och återfanns på 35 av dem. Dessutom hittade vi fem nya lokaler. Totalt räknades 766 plantor. Arten förekommer ofta med enstaka eller något

totalt plantor. En lokal stod ut med hela 264 plantor. På 24 lokaler kunde arten inte återfinnas, två av dessa arkiverades.

Hjärtstilla VU

Hjärtstilla är en gammal kulturväxt som trivs på näringsrik mark i anslutning till bebyggelse. Arten eftersöktes på 33 lokaler. Den kunde återfinnas bara på 11 lokaler. En lokal hyste 30 plantor, en 11 och en 10, i övrigt bara enstaka plantor. Totalt räknades 82 plantor. Att arten inte kunde återfinnas på 22 av lokalerna beror i en del fall på kraftig igenväxning, i andra fall på att man idag i stor utsträckning klipper vägrenar och gräsmattor och håller efter vegetation kring bebyggelse på ett annat sätt än tidigare. Två lokaler arkiverades, på de övriga lokalerna kan man göra ett eftersök till vid tillfälle.

Vit kattost VU

Vit kattost växer på frisk, näringsrik mark. Det kan vara åkermark, ladugårdsplaner, brännplatser och andra ruderatmarker. Under lägret eftersöktes vit kattost på 19 lokaler. Vi fann inte en enda planta. Ett mycket nedslående resultat. Tre lokaler var så förändrade så att arten bedömdes vara utgången, dessa lokaler arkiverades. Det är en art som är relativt lätt att hitta om den finns så troligen är den utgången från fler lokaler.

Kattmynta EN

Kattmynta är ännu en kulturväxt med nedåtgående trend. Den trivs på öppen näringsrik mark, såsom gårdsmiljöer, vid hönshus och i trädgårdsland. Under sommaren eftersöktes arten på dess båda kända lokaler i Borgholms kommun, en under lägret och en under sensommaren. Arten kunde inte återfinnas och bedöms vara utgången på båda platserna.

Martorn VU

Martorn växer på sandiga och grusiga stränder, ofta strax ovanför högsta vattenlinjen. Arten har sju växtplatser i Borgholms kommun. Sex av dem hade floraväktats tidigare under sommaren. På samtliga lokaler hade arten påträffats och totalt 69 plantor räknats. Under lägret besöktes den sjunde lokalen men där kunde arten inte återfinnas. Det verkar som att växtplatsen har eroderat bort.

Näbbtrampört EN

En annan art som hittas på havsstränder är näbbtrampört. Den växer på sandiga och grusiga stränder, ofta nära vattenlinjen bland ruttnande tång. Näbbtrampört eftersöktes på alla platser där den tidigare angivits på Öland, inalles sju platser. Bara på en av lokalerna kunde arten återfinnas och två plantor räknas. En av lokalerna har idag inte förutsättningar för arten och arkiverades därför.

Klittviol VU

Klittviol är en underart av styvmorsviol som har anpassats till ett liv i sandiga miljöer. Under lägret eftersöktes klittviol på nio av tio kända växtplatser i Borgholms kommun. Vi återfann arten på åtta av dem. Totalt räknades 193 plantor.

Saltmålla VU

Saltmålla växer vid saltskonor i välbetade strandängar. Arten eftersöktes på 16 lokaler och återfanns på 10 av dessa. Dessutom hittades fem nya lokaler. På fem lokaler fanns mer än 1 000 plantor och på en lokal uppskattades antalet till 12 000 plantor. Totalt räknades och/eller uppskattades drygt 30 000 plantor.

Kustgentiana EN

Kustgentiana är känd från två växtplatser i Borgholms kommun. Under lägret besökte vi båda dessa och kunde återfinna arten på en av lokalerna. Där räknades 38 plantor på en liten yta.

Gulyxne VU, EU-art

Gulyxne växer på Öland i extremrikkärr, på kalkfuktängar och vid källflöden. Det rör sig om 15–20 lokaler på hela ön. Arten eftersöktes på fem lokaler. På en av dessa återfanns arten och 37 plantor kunde räknas. Flera av de övriga platserna såg ut att hysa förutsättningar för arten. En lokal var dock kraftigt igenväxt och domineras idag helt av ag, där bedöms arten vara utgången och lokalen arkiverades därför.

Krypfloka VU

Krypfloka växer i mindre vattensamlingar, diken och längs sjöstränder, ofta på platser med kreaturstramp. Under lägret eftersöktes krypfloka på två lokaler. På den ena lokalen hittades en blommande planta och ett stort antal småplantor. På den andra lokalen kunde arten inte återfinnas.

Kråkrassing VU

Kråkrassing är en ettårig art som växer på trampad och kväverik mark. Under lägret eftersöktes arten på sju lokaler. Bara på en av dessa kunde arten återfinnas. Dock hittades arten på en ny lokal. Den ena lokalen utgörs av en välfrekventerad stig där arten växer mellan kalkstensplattor. Den andra en ruderatmark där den växer i kalkgrus. Totalt räknades 10 och 31 plantor. Fem av lokalerna bedömdes vara så förändrade så att arten antas vara utgången, dessa lokaler arkiverades.

Knutört VU

Knutört är en mycket liten ört som växer på fuktig mark med gles vegetation, till exempel i klippspringor eller gräsmark med gles grässvål. Arten eftersöktes på alla nio lokaler i Borgholms kommun. Bara på en av dessa kunde arten återfinnas. Där räknades 540

plantor i ett körspår i en betesmark. Dock var förutsättningarna med en mycket torr sommar inte de bästa för att hitta arten.

Källgräs VU

Källgräs är en art som trivs på trampad mark vid källutflöden. Arten eftersöktes på dess enda lokal i Borgholms kommun, en betad strandäng med källutflöde. 23 strån hittades på en liten yta.

Grenigt kungsljus VU

Grenigt kungsljus är en tvåårig ört som första året bildar en bladrosett och andra året blommar. Arten växer gärna på lite störd mark såsom vägkanter, åkerkanter, bryn, bangårdar och hamnområden. Under lägret eftersöktes arten på 11 lokaler. Arten kunde bara återfinnas på tre av dessa. Dock hittades en ny lokal. Antalet plantor räknades till 1, 33, 37 och 91, det vill säga totalt 162 plantor, alla längs vägen norr om Byxelkrok.

Ölandskungsljus EN

Ölandskungsljus är en högväxt tvåårig ört som hittas i kulturmiljöer som vägkanter, åkerrenar och grustag. Under lägret eftersöktes arten på sin enda kända lokal i Borgholms kommun. Dock utan resultat. På platsen finns idag ingen lämplig miljö för arten, därför arkiverades lokalen.

Skärblad EN

Skärblad är en flockblommig växt med speciella blad. Den är storväxt och lätt att hitta där den finns. Under lägret eftersöktes arten på sju lokaler och återfanns på sex av dem, dessutom hittades en ny lokal. Totalt räknades 355 plantor. På en lokal kunde arten inte återfinnas då platsen nu var en välklippt gräsmatta.

Ädelmynta EN

Ädelmynta är en kulturväxt som tidigare var vanlig i potatisland, trädgårdstäppor och vid ödetorp. Idag har många lokaler försvunnit. Under lägret eftersökte vi ädelmynta på de två lokaler där den tidigare hittats i Borgholms kommun. Vi kunde dock inte återfinna någon av dem. Den ena lokalen har eftersökts vid flera tillfällen utan resultat och kunde nu arkiveras.

Grusnejlika EN

Grusnejlika växer på sandig eller grusig mark i människoskapade miljöer, det kan vara gamla grustag, ruderatmarker, åkerkanter eller liknande. Arten eftersöktes på tre lokaler, en i Böda och två i Borgholm. Det rör sig sannolikt om tillfälliga förekomster och arten kunde inte återfinnas på någon av lokalerna. En av lokalerna arkiverades, de övriga kan man göra ett eftersök till på vid tillfälle.

Ljungögontröst EN

Ljungögontröst är en småväxt ört som parasiterar på ljung. Då det är en konkurrenssvag art är den beroende av hävd. Den växer gärna i stigkanter eller på bränd mark intill ljungplantorna. Arten eftersöktes på sex lokaler. Bara på en av dem kunde arten återfinnas. Där uppskattades förekomsten till 10 000 plantor. Kanske var det under sommaren väl torrt och därför inget bra år för arten. Två lokaler var kraftigt förändrade och eftersom där idag inte längre fanns ljung bedömdes även ljungögontrösten vara utgången.

Knölvial VU

Knölvial är en gammal kulturväxt som idag hittas i åkerkanter, vägkanter och liknande. Under lägret eftersöktes knölvial på fyra av fem kända växtplatser i Borgholms kommun. Arten återfanns på tre av dem. Totalt räknades 702 stjälkar. En lokal hade förändrats påtagligt genom grävning och flytt av en stenmur. Det återstår att se om arten kan återkomma där eller om den har försvunnit.

Spjutsporre EN

Spjutsporre är en ettårig ört som man hittar i åkerkanter och på ruderatmark. I Borgholms kommun var arten känd från tre lokaler. Två av dem besöktes under lägret och den tredje under sensommaren. Dock kunde arten inte återfinnas. En lokal som lagts om till vallodling bedömdes inte längre hysa förutsättningar för arten och arkiverades därför.

Kransborre EN

Kransborre är en kulturväxt som växer på varma platser med bar kalkrik jord, gärna näringsrik. Arten är känd från nio lokaler i Borgholms kommun. Under lägret eftersöktes den på sju av dessa. Även de övriga lokalerna har floraväktats under sommaren. Bara på tre av lokalerna kunde arten återfinnas, två av dem med två plantor vardera och en med 548 plantor. Tre av lokalerna arkiverades då arten nu bedömdes vara utgången.

Åkerrättika VU

Åkerrättika är som namnet antyder ett åkerogräs men den hittas även på jordhögar, stentippar och olika ruderatmarker. Under lägret eftersöktes arten på nio lokaler men kunde inte återfinnas på någon av dem. En lokal arkiverades då där idag inte fanns någon lämplig miljö för arten.

Hedblomster VU

Hedblomster är en flerårig ört som växer på sandiga gräsmarker. Det finns två kända lokaler med hedblomster i Borgholms kommun. Båda dessa har floraväktats under sommaren, en av dem under lägret. Fynd gjordes på båda lokalerna och totalt räknades 512 plantor.

Vresalm CR

Vresalm är ett träd som i vårt land bara finns på Öland. Där förekommer den främst i Mittlandskogen. Enstaka fynd har gjorts i norr. Vi besökte dessa nordliga lokaler, totalt sex stycken. På tre av lokalerna kunde arten återfinnas och då med ett exemplar vardera.